

Remissvar Miljödepartementet

2021-03-16

Diarienummer: M2020/02005

Med anledning av **SOU 2020:72 Ett producentansvar för textil** kommer här remissvar från Emmaus Stockholm.

Emmaus Stockholm är en ideell organisation som verkar för hållbar utveckling och cirkulär ekonomi med fokus på hållbar textilhantering i form av återbruk i första hand. Vi hanterar årligen flera hundra ton textilier för återbruk och har professionella sorterare med stor textilkunskap samt second hand butiker med hög omsättning. I dagsläget har vi 133 behållare för textilinsamling utplacerade i 13 stockholmskommuner. Vi driver ett aktivt utbildnings- och informationsarbete riktat till kommuner, företag och privatpersoner om hållbar textilhantering.

Angående utredningen om Producentansvar för textilier vill vi lämna följande synpunkter som remissvar:

1. Hur garanteras största möjliga miljönytta genom återbruk lokalt?

Hur ska lokalt återbruk, till exempel i form av second hand värnas? Det är av största vikt då lokalt återbruk möjliggör största möjliga miljönytta genom att gynna cirkulär ekonomi. Vi anser att för att lokalt återbruk ska värnas behövs tydligare krav och riktlinjer. Hur kommer Naturvårdsverket kontrollera att insamlingen sker på ett korrekt sätt, från behållare till hantering av det insamlade materialet?

1.1 Insamlingssystem som gynnar lokalt återbruk

Vi ser ett hot mot lokalt återbruk av textil genom möjligheten att ett insamlingssystem startar upp med mål att uteslutande, eller till stor del exportera material. Det skulle motverka utvecklingen mot ökad cirkulär hantering av textil lokalt.

Att förlänga textiliers livslängd ger största möjliga miljönytta och för att säkerställa ett cirkulärt flöde vad gäller textilier behöver cirkeln slutas – det behövs mer än bara ett fungerande insamlingssystem. Om Sverige ska ses som ett föredöme vad gäller producentansvar, bör det konkretiseras hur de insamlade textilierna ska kunna bidra till den lokala marknaden inom second hand. När mängden insamlade textilier ökar måste det finnas

lokala system för att återanvända och återbruka material utan att mätta marknaden lokalt, men även globalt.

En annan risk vi ser med ökad export av textilier gäller miljöpåverkan. Hur garanteras att den exporterade textilierna går till återbruk som främjar hållbar utveckling och vilken tillsyn blir möjlig för att motverka förbränning av återanvändbar textil utanför EU?

Risker vi ser med ökad export av textilier:

- Ökad export motverkar omställningen till cirkulär ekonomi gällande textilier lokalt och nationellt inom Sverige.
- Brist på tillsyn och kontroll över textilhanteringen på slutdestinationen kan leda till ökad förbränning, samt försvåra hållbar textilhantering.

1.2 Samarbete med redan existerande system ska främjas, men det är inget krav

Hur insamlingen ska fördelas redovisas inte i utredningen. Tillståndsgivna insamlingsystem kan välja att samarbeta med redan existerande system eller skapa nya system. Ideella aktörer, som inte kräver tillstånd, kommer fortfarande få samla in i egen regi om kommunen godkänner det. Vi anser det som problematiskt och förvirrande både för kommuner och konsumenter med två parallella system, dessutom riskerar det att skapa konkurrens mellan dessa system.

1.3 Komplikationer med befintliga insamlingsbehållare

Några av de frågor vi har kring hur det befintliga insamlingsystemet kommer nyttjas är följande:

- Hur och av vem bedöms behov, och vad som är en acceptabel täthet av insamlingsbehållare?

1.4 Vem har rätt att lämna avfall till återvinning till producenternas system?

Secondhandaktörer ska ha möjlighet att få tillgång till det insamlade materialet för förberedelse för återanvändning. Men kommer det även vara möjligt för secondhandaktörer att lämna sitt textilavfall för återvinning till producenternas system?

1.5 Mervärde av lokala aktörer som verkar för social och miljömässig hållbarhet

Att lokala aktörer som hanterar textilier och second hand kan fortsätta verka har mervärde i form av att säkerställa ett lokalt, lättillgängligt utbud av second hand-varor. Något som bidrar till miljönyttan då det blir ett alternativ till nyproducerat, men som även bidrar till att normalisera second hand och som inte minst erbjuder arbetstillfällen och i många fall arbetsträning.

Vi ifrågasätter påståendet att invånarna väljer ideella insamlare med second hand-verksamhet med anledning av den sociala nyttan, i stället för att lämna till ett mer lättillgängligt system. Risken för konkurrens bedöms enligt utredningen som låg, av skälet att det sociala ändamålet väger tyngre än cirkulära flödet. Vi anser för att detta ska vara fallet behövs tydligare riktlinjer och/eller statligt stöd antingen till kommunerna eller till de aktörer som verkar för lokal cirkulär hantering av textilier vilket bidrar till arbetstillfällen och andra sociala fördelar.

2. Vad händer med ny textil /lagerprodukter?

Det finns aspekter i utredningen kring nya textilier/lagerprodukter, men vi saknar mer specifika mål och krav. Enligt utredningen är det ett uppmärksammat problem att textilier från överskottslager eller kläder med fabrikationsfel lämnas direkt till förbränning. Eftersom avgiften för varje enskild producent ska utgå från den mängd textil som producenten satt på marknaden anser vi att det därmed måste klargöras hur mål och utformning ska styra problematiken med nya textilier och lagerprodukter som inte anses dugliga för försäljning, och därmed inte täcks av producentansvaret. Det är däremot förståeligt att textilier som inte lämpar sig för försäljning, exempelvis på grund av farliga kemikalier, ska sorteras och hanteras separat.

- Vi anser att det behövs tydligare mål och krav för hur nya textilier/lagerprodukter som anses vara dugliga och godkända, ska främjas för återanvändning och återbruk för att minska andelen som förbränns.

3. Åtgärder angående nyproduktion och konsumtionsmönster

En aspekt vi saknar i det nuvarande förslaget till producentansvar är problematiken med mängden nyproduktion samt den stora konsumtionen av nyproducerade textilier. Hur kan tillverkningsprocesser/ nyproduktion påverkas så att återanvändning blir ekonomiskt konkurrenskraftigare?

För att uppnå verklig miljönytta måste även priserna höjas för det nyproducerade, särskilt för textil av låg kvalitet och där materialet är svåråtervunnet. En prishöjning på textil som kommer belasta konsumenter med ca 23 öre per t-shirt enligt utredningen ser vi inte som rimligt för att minska konsumtion av nyproducerat. Vi anser att även denna problematik borde ingå i producentansvaret.

Gedigna informationsinsatser behövs om textiliers negativa miljöpåverkan liksom åtgärder för att normalisera second hand. Det finns även behov av insatser för att underlätta affärsutveckling inom second hand och andra former av cirkulär textilhantering.

Emmaus Stockholm har gedigen erfarenhet av hållbar cirkulär textilhantering sedan mer än 30 år och deltar gärna med sin expertis inom området.